

Robbanóanyagok, mint segédeszköz a mezőgazdaságban

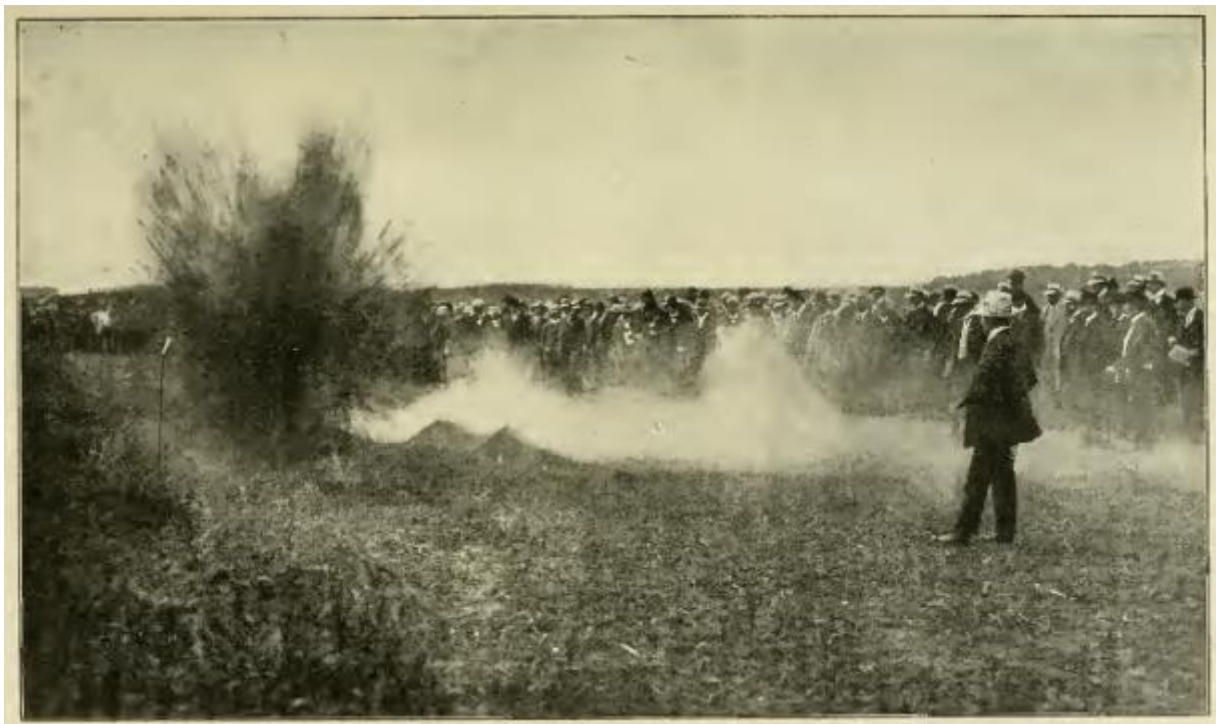
2024. október 4

A „Romperit robbanékony kultúrfolyamat” reklámja. (Forrás: Westphali Farmers' Calendar 1939, p. 128)

Herschlein Péter

A Mindennapi Kultúrakutató Bizottság könyvtárában számos helyi és tanyai naptár található. Ezek sok mezőgazdasági termékeket népszerűsítő hirdetést tartalmaznak. Ez a helyzet az 1939-es „Vesztfáliai Gazdák Kalendáriumában” is. A betakarítógépek vagy vetőmagok hirdetése mellett egy hirdetés különösen figyelemfelkeltő: nagy betűkkel a „Romperit Sprengkultur módszer” a „legolcsóbb eszközként” hirdeti. hulladék- és ugar művelésére, bor-, gyümölcs-, kert-, szántó- és erdészet új telepítésére és régi növények terméshozamának növelésére.

A robbanékony tenyésztési folyamat nyilvános bemutatója, bemutató, hogyan kell fagödört létrehozni (Forrás: A Német Dendrológiai Társaság közleményei, 21, 1912, 240. o.).

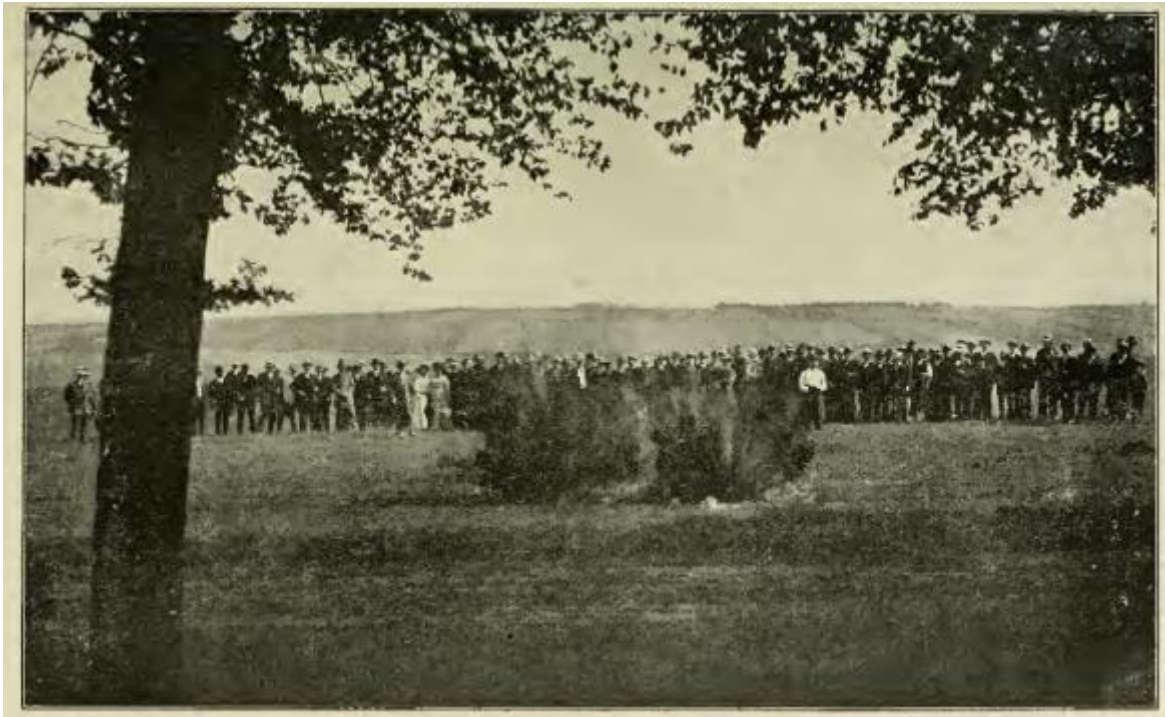
A további kutatások a XX. század eleje óta számos hasonló reklámot és promóciós irodalmat tárnak fel a gyártótól. 1910-ben a drezdai dinamitgyár piacra hozta a „Romperit-C” biztonsági robbanóanyagot mezőgazdasági felhasználásra. Ez a robbanóanyag az ammónium-salipéteren kívül TNT-ből, falisztból és nitroglicerinből állt. Az érdeklődők a gyártó cégtől ingyenes reklámprospektusokat kaphattak, amelyekben részletesen ismertették az alkalmazási területeket és a robbantási folyamat végrehajtásának módját. A következő néhány évben a reklámstratégia tovább bővült, és nyilvános bontási bemutatók következtek. Ennek érdekében a robbantótechnikusok bejárták Németországot, hogy a gyakorlatban is bemutassák a robbanóanyag használatát a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás, kertészet, gyümölcsstermesztés és szőlőstermesztés iránt érdeklődőknek.

A kezelés biztonságát mindig kiemelten hangsúlyozták. Egy reklám cikkben az áll, hogy a Romperit-C robbanóanyag használata kevésbé veszélyes, mint a „vadászpuska használata”. Mivel a hatóságok a robbanóanyagokat biztonságosan kezelhetőnek és a külső hatásokra érzéketlennek minősítették, akár

vasúti szállításra is lehetőség nyílt általános vagy expressz rakományként. Nem utolsósorban ennek a szállítási lehetőségnek köszönhetően terjedt el a termék.

A robbanásveszélyes tenyésztési eljárást azonnal meghirdették a mezőgazdasági és erdészeti alkalmazások egész sorára – nem anélkül, hogy rámutattak volna a hagyományos módszerekhez képest jelentős idő- és költségmegtakarításra. Az őszi mélyszántás helyett robbanóanyag használatát javasolták. A hagyományos szántással ellentétben „a talaj [...] mélyen meglazulna a robbanás következtében, és morzsalékossá válik”. A robbanóanyagok használatának további pozitív hatásai a növényi táplálék fokozott és gyorsabb oldódása, valamint a nedvességtartalékok képződése a talaj fellazult mélyrétegeiben.

Az őszi mélyárokásához az eke helyett robbanóanyag használatát javasolták (Forrás: A Német Dendrológiai Társaság közleményei 21, 1912, 242. o.).

A meglévő művelt területek termelésének növelése mellett a hangsúly az új szántóterületek megszerzésén volt. Például a mocsaras területeket használhatóvá kell tenni a tömör és vizát nem eresztő talajréteg robbantással történő megsemmisítésével. Különleges munkacsökkentést ígértek a kiirtott erdőterületek kiirtásakor. Egy 1912-es cikk a robbantási tenyésztési folyamatról így szól: „Egy időben, amikor két erős tuskót kézzel tisztít meg, hús egyforma tuskó [gyökeres fatuskók] eltávolítható, ha megfelelően megfűjják őket Romperit C-vel.” De „nem csak a tuskókat, hanem egész fákat is el lehet távolítani a Romperit C-vel”.

Robbanóanyag használatával eltávolított fatönk (Forrás: A Német Dendrológiai Társaság közleménye, 21, 1912, 246. o.).

A Romperit C-t a meglévő mezőgazdasági növények ápolására is javasolták. Idősebb, alacsony hozamú gyümölcsfák esetében a Romperit C alkalmazása „nagyon előnyös” a fa körüli talaj fellazítására és a kártevők elpusztítására. Az első világháború idején a Romperit márkájú robbanóanyagokat elsősorban a német hadsereg használta a fronton. Emellett speciális alkalmazási területekre is kidolgoztak eljárásokat, mint például az állati kártevők elleni küzdelem vagy a táviróoszlopok lyukak robbantása.

Míg a Romperite robbanóanyag-termesztési folyamat a két világháború között érte el csúcspontját, a robbanóanyagok mezőgazdasági jelentősége a következő évtizedekben tovább csökkent. Ha a robbanóanyag használata is gyors sikert jelentett, akkor volt néhány követelmény, amit figyelembe kellett venni. A pályázatot képzett robbantási kultúra mesterek számára tartották fenn, akiknek először térítés ellenében hatósági engedélyt kellett kérniük. Akkoriban voltak munkavédelmi előírások is, amelyek például tiltották a sötétben vagy ködben való használatot. Ugyanakkor a mezőgazdaság gépesítése tovább fejlődött, ami számos alkalmazási területen mechanikai alternatívákat eredményezett. Például a fatönkök hatékonyan eltávolíthatók gyökérvágóval, ami szükségtelenné teszi a robbanóanyag használatát. Emellett a természetvédelem gondolatának erősödése valószínűleg tovább korlátozta annak használatát számos alkalmazási területen. A nedves biotópok és sziklák jogi védelem alatt állnak, és már nem semmisíthetők meg.

A 20. század elején a robbanóanyagok használatát a mezőgazdaság egyfajta univerzális eszközeként népszerűsítették a jelentős reklámanyagok felhasználásával. Jelentős idő- és költségmegtakarítást ígértek, különösen az új mezőgazdasági területek megszerzése és a termelés növelése terén. A technológia fejlődése és a növekvő szabályozás azonban azt eredményezte, hogy a robbanóanyagok használata egyre kevésbé fontos. Ma már elképzelhetetlen a robbanóanyagok mezőgazdasági alkalmazása, többek között a talaj élőlényeiben okozott károk miatt.

Irodalom és források:

Bartsch, Jürgen: Romperit. Drezdában gyártott robbanóanyagok. Sprenginfó 2011. 33.

Drezdai dinamitgyár: robbanékony tenyésztési eljárás Romperit C-vel. A Német Dendrológiai Társaság közleménye, 21, 1912, 230-250.

Vesztfáliai Állami Gazdák Egyesülete: Vesztfáliai Gazdák Naptára 1939.